

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Кафедра зоології
Освітньо-кваліфікаційний рівень « Спеціаліст »

Дипломна робота на тему:
**«Видовий склад, морфологічна мінливість та
екологічні особливості річкових раків роду
Astacus з водойм України»**

Виконала:
студентка V курсу, 53 групи
«7.040102 Біологія*»
Спеціальність: «Біологія.
Практична психологія»
Щекотурова Т.С.

Науковий керівник:
к. б. н.,
Гарлінська А.М.

Житомир – 2014

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ	3
Розділ 1. Огляд літератури	6
1.1. Особливості таксономії та систематики річкових раків роду <i>Astacus</i> фауни України	6
Розділ 2. Матеріал та методика	12
2.1. Матеріал	12
2.2. Методи	13
2.2.1. Збір і транспортування річкових раків	13
2.2.2. Морфологічне дослідження	13
2.2.3. Програми	15
Розділ 3. Визначення видової належності річкових раків за морфологічними ознаками	16
Розділ 4. Морфометрична мінливість	18
4.1. Загальна морфометрія і статевий диморфізм раків	19
4.1.1. <i>Astacus leptodactylus</i>	19
4.1.2. <i>Astacus angulosus</i>	24
Розділ 5. Географічне поширення, чисельність і біотопічна приуроченість видів	31
Розділ 6. Екологічні особливості астакофауни	33
Розділ 7. Використання матеріалів дипломної роботи у навчально-виховному процесі загальноосвітніх навчальних закладів	35
Розділ 8. Охорона праці в галузі	44
Висновки	47
Список використаних джерел	48
Резюме	

ВИСНОВКИ

1. Проведений кореляційний аналіз абсолютних значень досліджуваних ознак у довгопалого рака показав на досить високий ступінь кореляції, яка була врахована за прикладом вибірки з р. Тетерів, зібраної в околицях м. Житомир.
2. Проведене дослідження довгопалого рака вказує на досить високу мінливість географічних популяцій, яка проявляється у суттєвих відмінностях самок і самців за цілим рядом індексів тіла.
3. Ступінь відмінностей самок і самців вугластого рака показує дискримінантний аналіз. Всього за сукупністю досліджуваних ознак можна ідентифікувати 95,4% самців і 80% самок. В середньому, рівень дискримінації у цього виду становить 88,8 проти 87,7% у довгопалого рака. Проведений морфометричний аналіз цього виду вказує на надзвичайно високу мінливість його географічних популяцій, а також на значний статевий диморфізм.
4. Річкові раки вимогливі до вмісту у воді кисню, який повинен бути в межах 5,4–9,1 мг/л. Вони також погано переносять дуже кисле середовище, тому концентрація водневих іонів у воді має бути нейтральною або в крайньому випадку слабкислою (рН 7–9). Оптимальна температура води в період росту і розмноження річкових раків 17–18 °С, хоча адаптивні можливості дорослих ширше: 4–28 °С. Швидкість течії річки становить 0,4–0,5 м/с.

Резюме

Щекотурова Т.С. Видовий склад, морфологічна мінливість та екологічні особливості річкових раків роду *Astacus* з водойм України

Дипломна робота

Досліджено видовий склад, морфологічну мінливість та екологічні особливості річкових раків роду *Astacus* з водойм України.

Проведене дослідження довгопалого і вугластого раків вказує на досить високу мінливість їх географічних популяцій, а також значний статевий диморфізм, який проявляється у суттєвих відмінностях самок і самців за цілим рядом індексів тіла.

Розроблено рекомендації по використанню матеріалів дипломної роботи при викладанні біології у загальноосвітній школі.

Ключові слова: фауна, морфологія, анатомія, екологія, *Astacus*.

Резюме

Щекотурова Т.С. Видовой состав, морфологическая изменчивость и экологические особенности речных раков рода *Astacus* из водоемов Украины

Дипломная работа

Исследован видовой состав, морфологическая изменчивость и экологические особенности речных раков рода *Astacus* из водоемов Украины.

Проведенное исследование длиннопалого и вугластого раков указывает на достаточно высокую изменчивость их географических популяций, а также значительный половой диморфизм, который проявляется в существенных различий самок и самцов по целому ряду индексов тела.

Разработаны рекомендации по использованию материалов дипломной работы при преподавании биологии в общеобразовательной школе.

Ключевые слова: фауна, морфология, анатомия, экология, *Astacus*.

